

Pokračování literatury v Malé Litvě

Luteránský *Catechismus* (1547, Královec) připravený a vydaný Mažvydasem znamenal počátek SOUVISLÉ litevské literární tradice. Mažvydas sám připravil celkem 6 knih, ale ještě za jeho života začali knihy připravovat i další Malolitevští kněží, např. Baltramiejus Vilentas. Jednalo se vesměs o náboženskou literaturu: zpěvníky, modlitebníky, postily.

Pokračování literatury v Malé Litvě

BIBLIA

tatai esti
Wiskas Schwentas Raschtas
Lietuwischkai pergyulditas

per

Jaana Bretkūnas^{iusa} Lietuwas ple,
bona Karaliaciuve.

Esaię 68. Meins auferwoltun sollen nicht unkonst erberley.
Cor. 15. Nunc frös me dilecti, stabiles esote et immobiles; abundantes in opere Domini,
in semper, serentes quod labor uester non est inanis in Domino.

1 5 9 0.

Sýracid. 18.

Qui in unum est uerum in glorię suę dicitur esse solus. Sed
non hanc uerum angustiam, sed uerum in unum et solus
uolunt. Et scilicet et non uerit.

Jonas Bretkūnas (také
Johannes Bretke, 1536-1602)

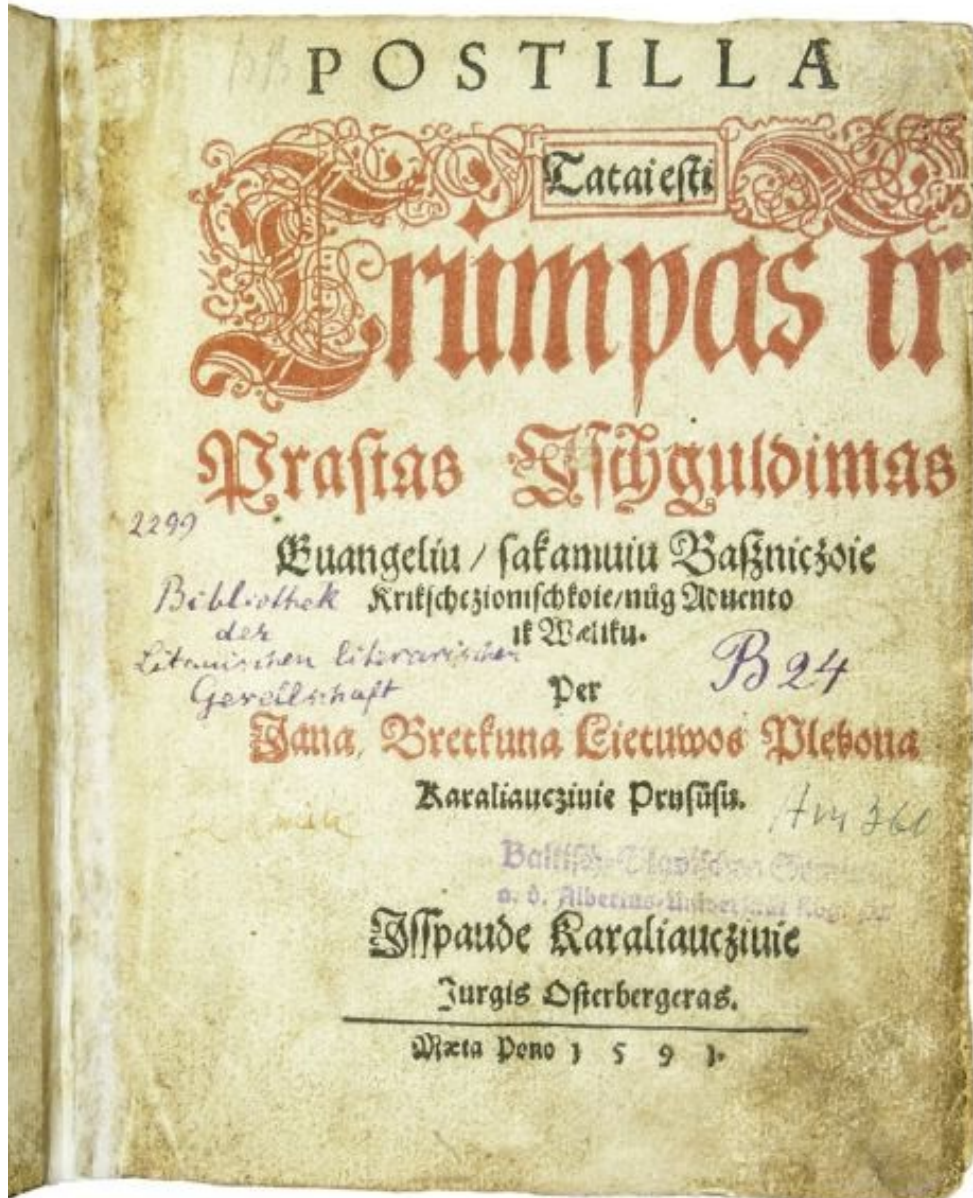
V letech 1579-1590 přeložil
celou bibli do litevštiny.

Zůstala v rukopisu. Nyní se
tento manuskript nachází v
Berlíně, v Pruském archivu.

Bretkūnův překlad byl dobře
znám pro další překladatele.

Pokračování literatury v Malé Litvě

Jonas Bretkūnas také vydal první litevskou *Postilu* (1591)

Postila je žánr náboženské literatury: obsahuje vybrané úryvky z Písma Svatého určené k četbě každou neděli po celý rok a kázání, která daný úryvek komentují a objasňují.

[Následuje ukázka Bretkūnasova kázání]

Lukas 5,1-11

1 Jednou se na něj lidé tlačili, aby slyšeli Boží slovo, a on stál u břehu jezera Genezaretského;

2 tu uviděl, že u břehu jsou dvě lodi. Rybáři z nich vystoupili a vypírali sítě.

3 Vstoupil do jedné z lodí, která patřila Šimonovi, a požádal ho, aby odrazil kousek od břehu. Posadil se a z lodi učil zástupy.

4 Když přestal mluvit, řekl Šimonovi: „Zajed’ na hlubinu a spustíte své sítě k lovu!“

5 Šimon mu odpověděl: „Mistře, namáhali jsme se celou noc a nic jsme nechytily. Ale na tvé slovo spustím sítě.“

6 Když to učinili, zahrnuli veliké množství ryb, až se jim sítě trhaly.

7 Dali znamení svým společníkům na druhé lodi, aby jim přišli na pomoc. Oni přijeli a naplnili rybami obě lodi, že se až potápěly.

8 Když to Šimon Petr uviděl, padl Ježíšovi k nohám a řekl: „Odejdi ode mne, Pane, vždyť já jsem člověk hříšný.“

9 Neboť jeho i všechny, kteří s ním byli, pojal úžas nad tím lovem ryb;

10 stejně i Jakuba a Jana, syny Zebedeovy, kteří byli Šimonovými druhy. Ježíš řekl Šimonovi: „Neboj se, od této chvíle budeš lovit lidi.“

11 Přirazili s loďmi k zemi, všechno tam nechali a šli za ním.

Protireformace a jezuité

Ignác z Loyoly

Zakladatel jezuitského řádu

Jezuitský řád byl založen v roce 1534.

Stal se hlavní silou v ideové válce katolické církve proti šíření reformace.

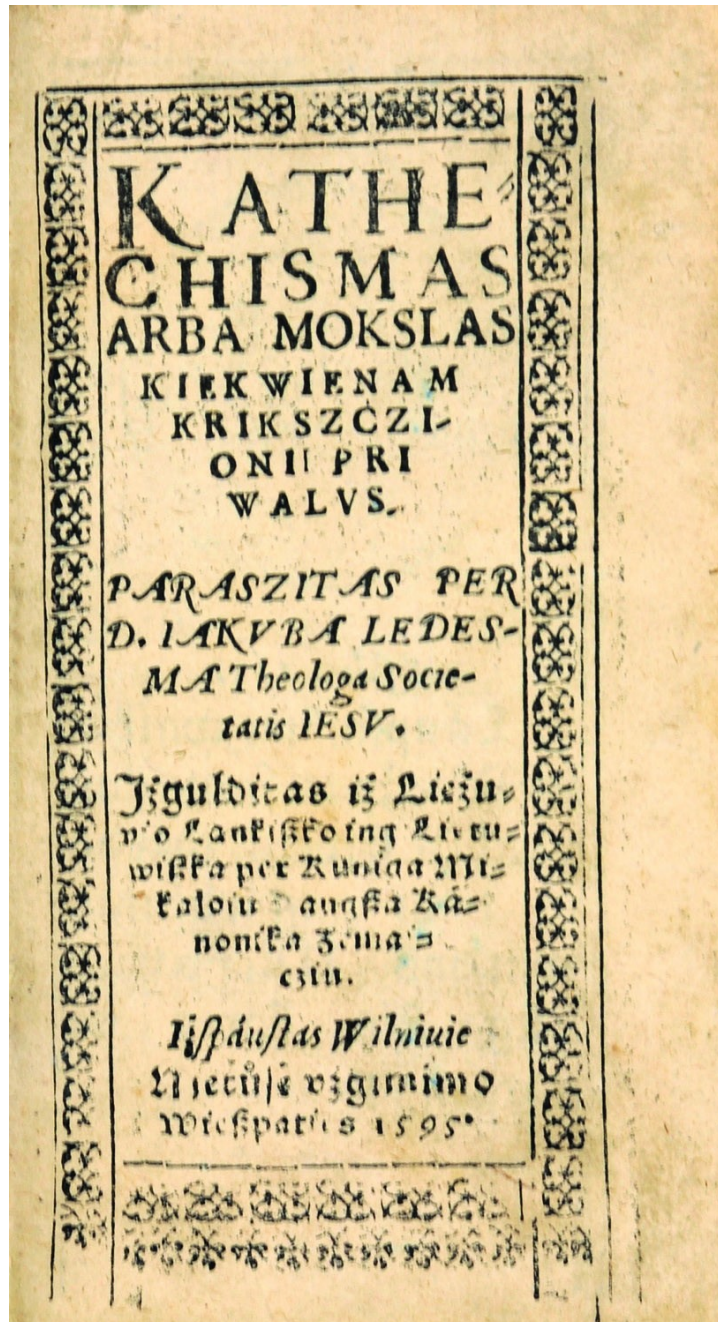
Protireformace a jezuité

Jezuité dorazili na Litvu v roce 1569

Roku 1579 založili Vilniuskou univerzitu: *Academia Societas Jesu*

První litevská kniha na Velké Litvě

**Mikalojus Daukša
(1527/1532 – 1613)**

Katechismas

1595, Vilnius

Překlad jezuitského katechismu
Jakuba Ledesmy

Druhá litevská kniha na Velké Litvě

Mikalojus Daukša

Postilla Catholica

1599, Vilnius

Překlad polské *Postily* Jakuba Wujeka
(rektora jezuitské akademie ve Vilniusu)

Przedmowa do czytelnika łaskawego.

Nazypatruiac sie / y o soba pilnie wważając / czytelniku miły / w czymbych oyczystey krainie mey posłużyć y icy iakożkolwiek pomoc mogli / zdała mi sie rzecz y stanowi mojemu przystoyna / y Kościółom Katolickim w sławnym Królestwie naszym Litewskim rozszerzonym / nie tylko ozdoba y wciechy pełna / ale y wielce pożyteczna / gdybych kazanie dawno już od Księdza Wuyka Societatis IESV Theologa / wzenie napisane y zebrane / y w wszystkich Katolikow nie miała cene y waga miała / ce / na Czeski / y Niemiecki ięzyk przetłumaczone / w własny ięzyk nasz Litewski przelożył / y wszystkim ku czytaniu podał. W czym mam za to / że nie tylko Kościółowi Litewskiego ięzyka ale zgoła wszystkim obywatelom W. K. L. pomógł do godze ta moja praca y posługa / y okazyia / niektórym niestych rzeczy pomysłania y wazenia / a o naszym ięzyku Oyczystym / gorętszego starania y rozszerzenia nieiaka weznie pobudke. Do acz wprawdzie rzadki jest v nas zwłaszcza z przedniejszych / którzyby w ięzyku polskim bieglym nie byl / y kazania te polskim ięzykiem pisane czytać przez sie nie mogli / wszakże moim zdaniem wieksza jest takich czesc / ktorzy go albo nie rozumiecia / albo w nim mało co sa świadomi / y oyczystym ięzykiem rzecz pisana / wiem iakiey jest v wszystkich narodow powagi / wciechy / y smaku (stad iak rozumieć ksiąg przekładanie / z iednego ięzyka w drugi / v wszystkich narodow wrosto) sam nasz Litewski narod / dla vmieszności ięzyka polskiego y w nim biegłości / do iakiego zaniehbanta / opuśczenia / y niemal odrzucenia / ięzyk swoy własny przywiódł / każdy suadnie wiedz / lecz iak słusnie / niewiem kto pochwali. Ktorzybowiem proste narod jest pod niebem tak gruby y nieczemny / ktorzyby tych trzech rzeczy własnych y sobie iakoby w rodzonych nie miał / gruntow oyczystych / obyczajow / y mow: Wszelkich wiekow ludzie / ięzykiem swoim własnym mowili / y na iego zachowanie / pomnozenie / zdobienie y krasa / wielkie záwse o to mieli / nie maż naczyeć tak lichy / karu ziemie tak podlego / ktorzyby ięzyka swego używać nie miał / tym pospolicie wszyscy v staray piśa / tym Historie y dzieie / swych y cudzych / nowe y stare wydawia / tym o wszystkich potrzebach Rzeczypospolitey rządz / w Kościele / w rządzie / domá / mile y przystoynie potrzeby wszelkie odprawnia / samo przyrodzenie tego wzy wszystkich / y prawie z pierśi macierzynskich

každy

Druhá litevská kniha na Velké Litvě

- Mikalojus Daukša
- *Postilla Catholicka*
- 1599, Vilnius

Velmi důležitá je polská předmluva této postily.

[Následuje její četba, viz materiály v ISu]

První dva litevské tisky na Velké Litvě

Mikalojus Daukša

Katechismas

1595, Vilnius

a

Postilla Catholica

1599, Vilnius

Daukša připravoval obě knihy paralelně a zamýšlel je vydat obě ve stejném roce (1595). Z blíže neznámých důvodů *Postilu* vydal později (1599).